Monika KWIECIŃSKA
Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie
ORCID: 0000-0001-8637-3702

https://doi.org/10.29316/9788368103236_15

NATO AIR POLICING W ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA NATO I POLSKI

NATO AIR POLICING IN ENSURING THE SECURITY OF NATO AND POLAND

Streszczenie

Celem rozdziału jest wskazanie, w jaki sposób NATO air policing wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa NATO i Polski. W związku z powyższym celem dokonano charakterystyki tego rodzaju operacji, zdefiniowano czym jest air policing, przybliżono pięć regionalnych misji patrolowania przestrzeni powietrznej (Baltic Air Policing, Icelandic Air Policing, Benelux Air Policing, Enhanced Air Policing, Eastern Adriatic and Western Balkans Air Policing) oraz potrzebę ochrony wschodniej flanki NATO i polskiej przestrzeni powietrznej. Finalnie ujęto korzyści i wnioski.

Słowa klucze: NATO air policing, wzmocniona kontrola przestrzeni powietrznej, rodzaje air policingu

Abstract

The chapter aims to illustrate how NATO air policing contributes to the enhancement of NATO and Polish security. In connection with the above objective, the characteristics of this type of operation were made, what air policing is was defined, five regional air policing missions (Baltic Air Policing, Icelandic Air Policing, Benelux Air Policing, Enhanced Air Policing, Eastern Adriatic and Western Balkans Air Policing) and the need to protect NATO's eastern flank and Polish airspace were presented. Finally, benefits and conclusions were included.

Keywords: NATO air polcing, enhanced air policing, types of air policing

Wstęp

W pierwszym tygodniu marca 2025 roku w różnego rodzaju mediach narodowych (m.in. oficjalne strony portali rządowych, telewizja) i międzynarodowych (m.in. portale nato.int., shape.nato.int) można było zapoznać się z informacją, że Szwecja od kwietnia br., jako nowy członek NATO, po raz pierwszy weźmie udział w air policingu[1]. 1 kwietnia 2025 roku szwedzkie samoloty (razem z brytyjskimi) rozpoczęły stacjonowanie w Polsce, w 22 Bazie Lotnictwa Taktycznego w Malborku, celem udziału w operacji wzmocnionej kontroli powietrznej (tzw. enhanced air policng, EAP)[2]. Wydarzenia te przypominają, że EAP jest misją mającą na celu zapewnienie bezpieczeństwa przestrzeni powietrznej wschodniej flanki NATO, od państw bałtyckich, przez Polskę, Słowację, Węgry, po Rumunię i Bułgarię. Warto zatem zaznaczyć, jakie korzyści płyną z tych działań dla Polski. Celem rozdziału jest wskazanie, w jaki sposób NATO air policing wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa NATO i Polski. Osiągnięcie celu badawczego wymaga charakterystyki tego rodzaju operacji, definiowania czym jest air policing, przybliżenia pięciu regionalnych misji patrolowania przestrzeni powietrznej oraz potrzeby ochrony polskiej przestrzeni powietrznej. Finalnie zostaną ujęte korzyści i wnioski.

Podjęta procedura badawcza zakłada wykorzystanie jakościowych metod badawczych (m.in. analiza, synteza, porównanie, wnioskowanie) w oparciu o aktualne źródła internetowe (m.in. www.nato.int, www.ac.nato.int, www.shape.nato.int, www.gov.pl), doktryny i strategie NATO (AJP-01, AJP-03, AAP-6) oraz publikacje traktujące o NATO air policingu (np. artykuły J. Krawczyka i M. Tomaszyckiego oraz A. Rurak i K. Gągały). Sformułowanie air policing jest traktowane jako nazwa własna i nie stosuje się tłumaczenia tego wyrażenia na język polski w naukowym i powszechnym użyciu.

[1] https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/pierwsza-misja-air-policing-sil-powietrznych-szwecji-nad-baltykiem -i-wschodnia-flanka-nato, https://www.government.se/press-releases/2025/03/swedish-nato-operations-in-poland-to-support-ukraine/, https://euro-sd.com/2025/04/major-news/43509/swaf-first-external-nato-role/, https://shape.nato.int/news-archive/2025/one-year-since-accession-sweden-announces-first-contribution-to-nato-air-policing-3, [dostęp: 09.05.2025].

[2] https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/pierwsza-misja-air-policing-sil-powietrznych-szwecji-nad-baltykiem -i-wschodnia-flanka-nato, [dostęp: 13.05.2025].

NATO air policing

Geneza zaangażowania NATO w air policing sięga zimnowojennej konfrontacji Wschodu z Zachodem. Dokładnie w latach 60. XX wieku, po raz pierwszy zastosowano air policing jako integralną część Zintegrowanego Systemu Obrony Powietrznej NATO (NATO Integrated Air Defence System,NATINADS)[3]. Obecnie jest częścią Zintegrowanej Obrony Powietrznej i Przeciwrakietowej NATO (NATO Integrated Air and Missile Defence, NATO IAMD), która w czasie pokoju, kryzysu lub wojny zapewnia ochronę przestrzeni powietrznej przed wszelkimi zagrożeniami tego obszaru. Prowadzona jest przez 365 dni w roku, 24 godziny na dobę pod dowództwem Naczelnego Dowódcy Sił Sojuszniczych w Europie (SACEUR) i nadzorem Dowództwa Sił Powietrznych Sojuszu (AIRCOM) z siedzibą w Ramstein w Niemczech. Kontrola i dowodzenie tych typów misji sprawowana jest z dwóch Połączonych Centrów Operacji Powietrznych (Combined Air Operations Centres, CAOC): dla obszaru na południe od Alp z Torrejon w Hiszpanii, dla obszaru północnego z Uedem w Niemczech[4].

Z perspektywy teoretycznej air policing nie jest rodzajem działań zarezerwowanych wyłącznie dla NATO. Angielskie sformułowanie można przetłumaczyć jako kontrola przestrzeni powietrznej. Rzeczownik „air police", od którego to się wywodzi, został po raz pierwszy użyty w 1927 r., traktowanego jako rodzaju powietrznej siły policyjnej odpowiedzialnej za ochronę przestrzeni powietrznej[5]. Prawdopodobnie forma ta została wymyślona przez W. Churchila po II WŚ, gdyż mając małą ilość wojsk lądowych do kontroli imperium brytyjskiego, zwrócił się do rodzimych sił powietrznych celem zapewnienia bezpieczeństwa terytorium państwa z powietrza.

Jedno z internetowych źródeł podaje, że air policng jest *wykorzystaniem samolotów przechwytujących w czasie pokoju w celu zachowania integralności określonej przestrzeni powietrznej*[6]. Podobne ujęcie, podaje M. A. Longoria – jako *wykorzystanie sił powietrznych do wspierania bezpieczeństwa wewnętrznego*

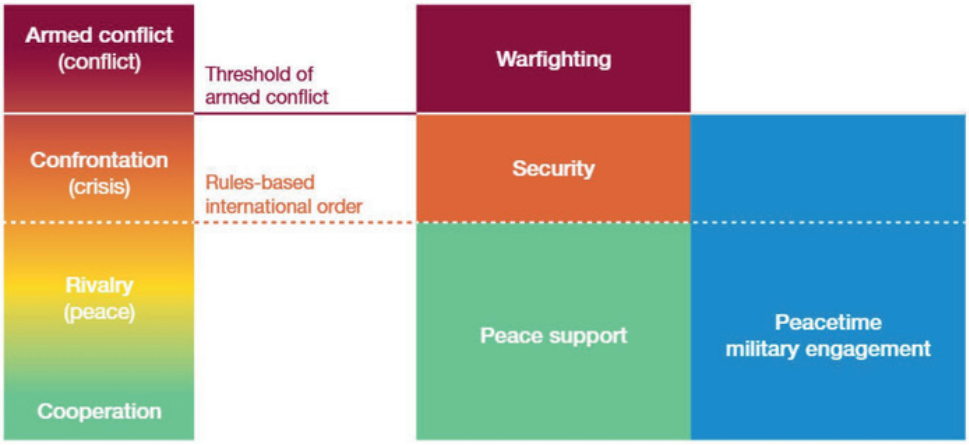
[3] System ten obecnie ewoluował i funkcjonuje pod nazwą Zintegrowanego Systemu Obrony Powietrznej i Przeciwrakietowej NATO, (NATO Integrated Air and Missile Defence System, NATINAMDS), szerzej: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8206.htm, [dostęp: 10.05.2025].

[4] https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132685.htm, [dostęp: 10.05.2025].

[5] https://www.merriam-webster.com/dictionary/air%20police#h1, [dostęp: 10.05.2025].

[6] https://www.thefreedictionary.com/air+policing, [dostęp: 10.05.2025].

państwa[7]. Dochodzi dalej do podobnego wniosku jak D. Omisii, że objaśnienie to wskazuje na mandat do jurysdykcji nad przestrzenią powietrzną, przyznawany przez suwerenny rząd narodowy, czyli prawo państwa do kontroli powietrznej nad swoim terytorium[8].

Rysunek 1. Relacje pomiędzy kontinuum kooperacji a tematami kampanii
Źródło: AJP-01 Allied Joint Doctrine with UK national elements, Edition F, Version 1, NATO Standarization Office, Brussels 2022, s. 64.

W słowniku Terminów i Definicji NATO, NATO air policing wyjaśnia się następująco: *misja prowadzona w czasie pokoju, obejmująca zastosowanie systemu obserwacji i kontroli powietrznej, systemu dowodzenia i kontroli powietrznej oraz odpowiednich zasobów obrony powietrznej (w tym samolotów przechwytujących) w celu zachowania integralności części przestrzeni powietrznej NATO będącej częścią przestrzeni powietrznej Sojuszu*[9]. Definicja ta zawiera te same elementy (mandat do kontroli, zapewnienie bezpieczeństwa, odpowiednie siły i środki), co w powyższych wyjaśnieniach, różni się tylko tym, że to organizacja międzynarodowa – NATO – udziela takiego mandatu nad obszarem euroatlantyckim. Postępowanie to jest także związane ze swobodą żeglugi i lotów, jako działanie

[7] M. A. Longoria, *A Historical View of Air Policing Doctrine : Lessons From The British Experience Between The Wars, 1919-1939*, School of Advanced Airpower Studies Air University, Alabama 1992, s. 3.

[8] D. E. Omissi,. *Air Power and Colonial Control: The Royal Air Force 1919-1939*, Manchester University Press, Manchester 1990, s. 2-3.

[9] AAP-6 NATO Glossary of Terms and definitions, NATO Standardization Office, Brussels 2021, s. 88.

o charakterze wsparcia w operacjach reagowania kryzysowego spoza artykuł 5. Wolność lotów odnosi się do demonstrowania prawa do żeglugi powietrznej, które jest ustanowione przez prawo międzynarodowe[10]. Należy dodać, że w zależności od źródeł (także tych natowskich), air policing jest opisywany jako misja, rzadziej jako operacja. Uwzględniając relacje pomiędzy kontinuum konkurencji a tematami kampanii wskazanymi na rysunku 1, air policng mieści się w militarnym zaangażowaniu w czasie pokoju oraz bezpieczeństwie w relacji do współpracy, pokojowej rywalizacji oraz konfrontacji w czasie kryzysu[11].

Dotychczas wyróżnia się pięć rodzajów air policingu. Za główne kryterium ich wyodrębnienia/nazewnictwa można uznać obszar, nad którym prowadzona jest misja. W tabeli 1 i poniżej dokonano krótkiej charakterystyki rodzajów air policingu.

Potrzeba zorganizowania Baltic Air Policing wynikała z przystąpienia do NATO państw bałtyckich, które nie posiadają (lub mają ograniczne ilościowo) sił powietrznych. Od 2004 r., odpowiedzialność ma charakter rotacyjny, zmiany co 4-5 miesięcy. Polski kontyngent, składający się z czterech myśliwców F-16 i 150 żołnierzy, pełni służbę od 17.03-15.08.2025[12]. Jest to 13 zmiana polskiego kontyngentu.

Icelandic Air Policing jest szczególny, gdyż ma charakter czasowy i jest pełniony przez trzy razy w roku po 3-4 tygodnie od roku 2008. W latach 1951-2006 ochronę islandzkiej przestrzeni powietrznej zapewniały Stany Zjednoczone w ramach swojej obecności w tym państwie. Islandia mając małą populację, nie posiada sił zbrojnych[13]. Pierwsza zmiana PKW Islandia odbyła się od 05.08-10.10.2021[14].

Enhanced Air Policing został wdrożony w 2014 roku, w obliczu nielegalnego zajęcia Krymu przez Rosję w ramach środków zapewnienia bezpieczeństwa (Assurance Measures). Do środków tych zalicza się m.in. użycie samolotów AWACS, zwiększenie działań wywiadowczych, obserwacyjnych i rozpoznawczych, patrolowanie przestrzeni powietrznej, budowanie świadomości sytuacyjnej na morzu czy przeprowadzanie ćwiczeń na wschodniej flance NATO. EAP został

[10] Szerzej: AJP-01 Allied Joint Doctrine, Edition E, Version 1, NATO standarization Office, Brussels 2017, s. 2-23, AJP-03 Allied Joint Doctrine for The Conduct Of Operations, Edition C, Version 1, NATO standarization Office, Brussels 2019, s. 1-34.

[11] AJP-01 Allied Joint Doctrine with UK national elements, Edition F, Version 1, NATO Standarization Office, Brussels 2022, s.62-71.

[12] https://portalmilitarny.pl/wiadomosci/polskie-f-16-ponownie-beda-chronic-kraje-baltyckie/, [dostęp: 12.05.2025].

[13] https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132685.htm, [dostęp: 12.05.2025].

[14] https://www.prezydent.pl/kancelaria/aktywnosc-ministrow/polskie-f-16-wezma-udzial-w-misji-air-policng-w-islandii,12076, [dostęp: 14.05.2025].

szczególnie wzmocniony po inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 roku, w związku z licznymi naruszeniami przestrzeni powietrznej wschodniej flanki NATO[15].

Tabela 1. Rodzaje NATO air policing

RODZAJ AIR POLICINGU	Baltic Air Policing	Icelandic Air Policing	Enhanced Air Policing	Eastern Adriatic and Western Balkans Air Policing	Benelux Air Policing
POCZĄTEK DZIAŁAŃ	Od 2004 r.	Od 2008 r.	Od 2014 r.	Od 2004 r.	Od 2017 r.
OBSZAR	Litwa, Łotwa, Estonia	Islandia	Litwa, Łotwa, Estonia, Polska, Słowacja, Węgry, Bułgaria, Rumunia	Słowenia, Albania, Czarnogóra, Macedonia Północna	Belgia, Luksemburg, Niderlandy
UDZIAŁ POLSKICH SIŁ POWIETRZYCH	TAK, rotacyjnie	TAK, rotacyjnie	TAK, rotacyjnie	TAK, rotacyjnie	NIE (rotacyjnie tylko kraje Beneluxu)
CHARAKTER	Stały	Czasowy (3-4 tygodnie, 3 razy w roku)	Stały	Stały	Stały

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132685.htm, [dostęp: 12.05.2025].

Eastern Adriatic and western Balkans Air Policing rozszerzał się wraz z przystąpieniem poszczególnych państw członkowskich do NATO: Słowenii w 2004 roku, Albanii w 2009 roku, Czarnogóry w 2017 roku, Macedonii Północnej w 2020 roku Kontyngenty biorące udział w tych misjach to głównie siły powietrzne Włoch, Grecji i Węgier[16]. Polska wzięła udział w tej misji w 2016 roku[17].

Benelux Air Policing został powołany w 2015 roku, gdy Belgia, Niderlandy i Luksemburg, podpisały umowę o wspólnym patrolowaniu swoich przestrzeni powietrznych na zasadzie rotacji. Pierwsza misja rozpoczęła się w 2017 roku[18].

[15] https://www.armyrecognition.com/news/aerospace-news/2025/flash-news-sweden-joins-nato-air-policing-for-first-time-with-gripen-fighter-jets-deployed-to-poland, [dostęp: 12.05.2025].

[16] www.nato.int.., wyd. cyt.

[17] https://polska-zbrojna.pl/Mobile/ArticleShow/19626, [dostęp: 12.05.2025].

[18] Tamże.

Wszystkie rodzaje air policngu łączy jednolity sposób przeprowadzania działań w obliczu naruszenia przestrzeni powietrznej obszaru euroatlantyckiego. NATO AIRCOM charakteryzuje osiem kroków postepowania:

- Wykrywanie – sojusznicze radary wychwytują podmiot mogący stwarzać potencjalne zagrożenie, zwłaszcza jeśli nie złożył planu lotu, nie używa transpondera lub nie ma z nim łączności. W tej sytuacji staje się przedmiotem zainteresowania jednego z dwóch Połączonych Centrów Operacji Powietrznych w zależności od tego, gdzie się znajduje.
- Decyzja – dowódca odpowiedniego CAOC podejmuje decyzję o wysłaniu samolotów w celu przechwycenia i wizualnej identyfikacji statku powietrznego.
- Uruchomienie – permanentnie przygotowane samoloty do air policingu, w dedykowanych bazach, startują w ciągu kilku minut w kierunku niezidentyfikowanego samolotu.
- Przechwycenie – zbliżenie do samolotu i przechwycenie przez parę poderwanych samolotów natowskich.
- Identyfikacja – piloci przechwytujący inny samolot nie powinni znajdować się bliżej niż wymaga tego nawiązanie kontaktu wzrokowego z pilotem przechwytywanego samolotu.
- Eskorta – w razie konieczności samoloty NATO eskortują przechwycony samolot do najbliższego lotniska lub poza granice Sojuszu.
- Powrót – po wykonanym zadaniu, samoloty przechwytujące oddalają się od przechwyconego samolotu wykonując płytkie nurkowanie i wracają do swoich miejsc dyslokacji.
- Raport – CAOC monitoruje operację i przekazuje informacje AIRCOM, której podlega, gdzie gromadzone są wszelkie informacje o przechwyceniach/naruszeniach/incydentach w przestrzeni powietrznej NATO[19].

Należy podkreślić, że opisane procedury air policingu są zgodne z zasadami Międzynarodowej Organizacji Lotnictwa Cywilnego. AIRCOM dokłada wszelkich starań, by mitygowane zagrożenia nie powodowały incydentów lotniczych.

[19] https://ac.nato.int/missions/air-policing, [dostęp: 14.05.2025].

Potrzeba ochrony polskiej przestrzeni powietrznej

Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych wskazuje na wiele naruszeń przestrzeni powietrznej przez rosyjskie samoloty, śmigłowce, drony czy pociski rakietowe, które intencjonalnie przekraczają polską granicę państwową lub operują w jej bliskim sąsiedztwie. W latach 2022-2025 w momentach intensyfikacji uderzeń Rosji na Ukrainę, Dowódca Operacyjny RSZ, od kilkunastu do kilkudziesięciu razy w ciągu roku, uruchamiał dostępne siły i środki (np. aktywowanie dyżurujących myśliwców, najwyższa gotowość systemów obrony powietrznej i rozpoznania radiolokacyjnego)[20].

Rysunek 2 pokazuje obecność państw sojuszniczych wzmacniających wschodnią flankę NATO na dzień 01.04.2022 roku. Wskazuje się, że w każdym czasie średnio 30 samolotów obserwacyjnych i myśliwskich chroni wskazaną przestrzeń powietrzną w ramach EAP. Część z nich startuje z baz lotniczych, inne z lotniskowców. Potrzeba tych działań była podyktowana niespotykaną dotąd skalą naruszeń wschodniej flanki NATO. Najczęstszym powodem tych zdarzeń, według strony rosyjskiej, są powtarzające się awarie systemu nawigacji. Co jest celem takich działań? Sprawdzenie solidarności sojuszników, test procedur i szybkości reakcji na zagrożenie z ich strony oraz zebranie danych wywiadowczych. Od początku wojny na Ukrainie, w poszczególnych latach, rosyjskie siły i środki powietrzne naruszały ją w:

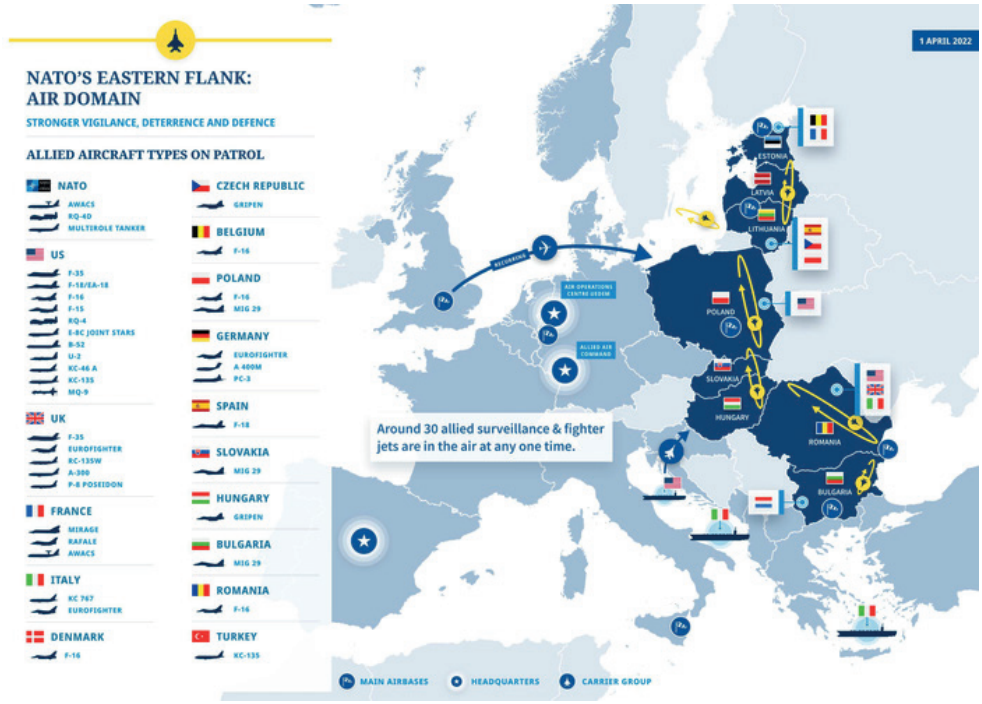
- 2022 ponad 570 razy,
- 2023 ponad 300 razy,
- 2024 ponad 400 razy[21].

Obecność sił sojuszniczych w ramach EAP (od kwietnia br. szwedzkich i brytyjskich) wzmacnia solidarność państw członkowskich. Warto zaznaczyć, że rola szwedzkich sił powietrznych ma charakter dwutorowy. Po pierwsze zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie nadzoru lotniczego nad hubem logistycznym na lotnisku w Rzeszowie-Jasionce, a dokładniej rzecz ujmując wsparcie działań NATO w ramach NATO Security Assistance and Training for Ukraine (NSATU). Po drugie patrolowanie polskiej przestrzeni powietrznej[22].

[20] https://x.com/DowOperSZ, [dostęp: 13.05.2025].

[21] https://ac.nato.int/archive/2023/NATO_AP_2023, https://www.defensenews.com/global/europe/2025/01/13 /nato-intercepts-of-russian-aircraft-stable-in-2024-over-prior-year/, [dostęp: 13.05.2025].

[22] https://aerospaceglobalnews.com/news/swedish-gripens-arrive-for-first-out-of-country-nato-air-policing-support/, [dostęp: 13.05.2025].

Rysunek 2. Wzmocnienie wschodniej flanki NATO stan na 01.04.2022

Źródło: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/2204-map-nato-eastern-flank-air-domain.pdf, [dostęp: 12.05.2025].

Należy podkreślić, że EAP korzystnie wpływa na kwestie związane z bezpieczeństwem dla naszego kraju oraz Sojuszu. Do zalet można zaliczyć:

- zapewnienie jednolitego poziomu bezpieczeństwa przestrzeni powietrznej: stały, narodowy dyżur powietrzny i wkład sojuszników,
- demonstracja spójności i determinacji NATO w ochronie przestrzeni powietrznej – wyraźna i szybka odpowiedź na zagrożenie,
- charakter prewencyjny i ogólne odstraszanie: przeciwdziałanie naruszeniom przestrzeni powietrznej,
- możliwość udzielenia pomocy załogom statków powietrznych w sytuacjach awaryjnych (identyfikacja, spotkanie, eskorta statku powietrznego),
- ochrona ludności i wojsk przed potencjalnymi atakami z powietrza[23].

[23] Szerzej: J. Krawczyk, M. Tomaszycki, *NATO Command System and Air Policing in the Polish Airspace*, Defence Science Review, No. 11, 2021, s. 82-83, 86-87; A. Rurak, K. Gągała, Wojskowy Nadzór w Sojuszniczej Przestrzeni Powietrznej. Misje Air Policing., Obronność, Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej, nr 4(24), 2017, s. 168-170.

Rolę Enhanced Air Policingu trafnie przedstawia Sojusznicze Dowództwo Sił Powietrznych – jako środek zbiorowej determinacji sojuszników zademonstrowania obronnej natury NATO, elastyczny i skalowalny w odpowiedzi na wahania sytuacji bezpieczeństwa[24].

Podsumowanie

Podsumowując treści zawarte w rozdziale, należy wskazać, że osiągnięto założony cel odnoszący się do wskazania wpływu misji air policing dla bezpieczeństwa NATO oraz Polski. Air policing jest rodzajem operacji NATO podejmowanej w czasie pokoju, w okresach rywalizacji i potencjalnego zagrożenia ze strony wroga. Podstawowym celem jest demonstracja międzynarodowego prawa do swobody lotów. Air policing to przede wszystkim wkład w odstraszanie i pokazywanie jedności i gotowości Sojuszu do reakcji na wszelkie naruszenia przestrzeni powietrznej państw członkowskich. Podejmowane działania są zgodne z prawem i z zasadami Międzynarodowej Organizacji Lotnictwa Cywilnego. Sprawując air policing, Sojusz ma pełną kontrolę nad przestrzenią powietrzną obszaru euroatlantyckiego, zwłaszcza tam, gdzie państwa członkowskie nie są w stanie samodzielnie jej sobie zapewnić. Należy jednak pamiętać, że artykuł 3 TW nakłada obowiązek rozwijania własnych zdolności do odpierania zbrojnej napaści[25].

Wszystkie rodzaje air policingu nad różnymi obszarami państw członkowskich dają także wyraźny sygnał dla opinii publicznej. Z jednej strony obywatele państw członkowskich NATO mogą czuć się bezpiecznie. Z drugiej strony to także wyraźny sygnał dla społeczeństwa agresora – będziemy bronić wszystkich członków i podejmować działania w obliczu agresywnych zachowań godzących w bezpieczeństwo NATO.

Potrzeba wzmocnienia wschodniej flanki NATO, w tym ochrony także polskiej przestrzeni powietrznej, wynikała z jednej strony z zagrożenia jakim jest rosyjska agresja na Ukrainie. Z drugiej strony związane jest to z licznymi i ciągłymi naruszeniami polskiej/sojuszniczej przestrzeni powietrznej przez rosyjskie samoloty. Polskie Siły Powietrzne udowadniają, że są w stanie prowadzić stały dyżur w swoim kraju i jednocześnie wydzielać siły i środki do NATO air policingu. Udział sojuszników w patrolowaniu polskiej przestrzeni powietrznej dowodzi ich

[24] https://ac.nato.int/missions/air-policing/enhanced, [dostęp: 13.05.2025].

[25] Traktat Północnoatlantycki (Dz. U. z 2000 r. Nr 87, poz. 970), art. 3.

solidarności i gotowości do podjęcia wspólnych działań w obliczu anormalnej aktywności lotniczej. Ich działania są także ważne z perspektywy zabezpieczenia transportów cywilnego i militarnego wsparcia dla Ukrainy, które jest prowadzone przez polskie terytorium.

W ciągu roku w przypadku Szwecji i dwóch lat w przypadku Finlandii, od dołączenia do NATO, państwa te wzięły udział po raz pierwszy w air policingu w 2025 roku (Szwecja w EAP w Polsce, Finlandia w nadzorze przestrzeni powietrznej Islandii). Dowodzi to szybkiej integracji sojuszniczej i uzyskania zdolności do kooperacji z innymi członkami. W tym miejscu należy podkreślić, że wszystkie państwa członkowskie NATO posiadające odpowiednie zdolności sił powietrznych solidarnie, rotacyjnie zapewniają bezpieczeństwo przestrzeni powietrznej, tym państwom, które nie mają lub posiadają ograniczone siły i środki.

Literatura

1. AAP-6 NATO Glossary of Terms and definitions, NATO Standarization Office, Brussels 2021.
2. AJP-01 Allied Joint Doctrine with UK national elements, Edition F, Version 1, NATO Standarization Office, Brussels 2022.
3. AJP-01 Allied Joint Doctrine, Edition E, Version 1, NATO standarization Office, Brussels 2017.
4. AJP-03 Allied Joint Doctrine for The Conduct of Operations, Edition C, Version 1, NATO standarization Office, Brussels 2019.
5. Krawczyk J., Tomaszycki M., *NATO Command System and Air Policing in the Polish Airspace*, Defence Science Review, No. 11, 2021.
6. Longoria M. A., *A Historical View of Air Policing Doctrine : Lessons From The British Experience Between The Wars, 1919-1939*, School of Advanced Airpower Studies Air University, Alabama 1992.
7. Omissi, David E. *Air Power and Colonial Control: The Royal Air Force 1919-1939*, Manchester University Press, Manchester 1990.
8. Rurak A., Gągała K, *Wojskowy Nadzór w Sojuszniczej Przestrzeni Powietrznej. Misje Air Policing*., Obronność, Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej, nr 4(24)/2017.
9. Traktat Północnoatlantycki, (Dz. U. z 2000 r. Nr 87, poz. 970).

Netografia

10. https://ac.nato.int/archive/2023/NATO_AP_2023, [dostęp: 13.05.2025].
11. https://ac.nato.int/missions/air-policing, [dostęp: 14.05.2025].
12. https://ac.nato.int/missions/air-policing/enhanced, [dostęp: 13.05.2025].
13. https://aerospaceglobalnews.com/news/swedish-gripens-arrive-for-first-out-of-country-nato-air-policing-support, [dostęp: 12.05.2025].
14. https://euro-sd.com/2025/04/major-news/43509/swaf-first-external-nato-role, [dostęp: 09.05.2025].
15. https://polska-zbrojna.pl/Mobile/ArticleShow/19626, [dostęp: 12.05.2025].
16. https://portalmilitarny.pl/wiadomosci/polskie-f-16-ponownie-beda-chronic-kraje-baltyckie, [dostęp: 12.05.2025].
17. https://shape.nato.int/news-archive/2025/one-year-since-accession-sweden-announces-first-contribution-to-nato-air-policing-3, [dostęp: 09.05.2025].
18. https://www.armyrecognition.com/news/aerospace-news/2025/flash-news-sweden-joins-nato-air-policing-for-first-time-with-gripen-fighter-jets-deployed-to-poland, [dostęp: 12.05.2025].
19. https://www.defensenews.com/global/europe/2025/01/13/nato-intercepts-of-russiana-ircraft-stable-in-2024-over-prior-year, [dostęp: 13.05.2025].
20. https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/pierwsza-misja-air-policing-sil-powietrznych-szwecji-nad-baltykiem-i-wschodnia-flanka-nato, [dostęp: 09.05.2025].
21. https://www.government.se/press-releases/2025/03/swedish-nato-operations-inpoland-to-support-ukraine, [dostęp: 09.05.2025].
22. https://www.merriam-webster.com/dictionary/air%20police#h1, [dostęp: 10.05.2025].
23. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132685.htm, [dostęp: 12.05.2025].
24. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8206.htm, [dostęp: 10.05.2025].
25. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/2204-map-nato-eastern-flank-air-domain.pdf, [dostęp: 10.05.2025].
26. https://www.prezydent.pl/kancelaria/aktywnosc-ministrow/polskie-f-16-wezmaudzial-w-misji-air-policng-w-islandii,12076, [dostęp: 14.05.2025].
27. https://x.com/DowOperSZ, [dostęp: 13.05.2025].